

Huvudman

Vallentuna kommun
kommun@vallentuna.se

Beslut

Datum 2026-06-24
Dnr SI 2026:2344
Sida 1 (15)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Gustav Vasaskolan i Vallentuna kommun

Beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1-3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Vallentuna kommun avseende brister rörande att elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, utredning av elevers behov av särskilt stöd, och att personal anmäler kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar även ärendet i de delar det avser att utredning om särskilt stöd ska ske i samråd med elevhälsan, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och utredning av ordningsstörande beteende.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Gustav Vasaskolan i Vallentuna kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Gustav Vasaskolan följer gällande bestämmelser om att elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, utredning av elevers behov av särskilt stöd, att personal anmäler kränkande behandling, att utredning om särskilt stöd ska ske i samråd med elevhälsan, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och utredning av ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 6 maj 2026 och den 8 maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat lärarnas legitimationer och en lärares anställningsavtal. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av ingivna dokument i ärendet samt intervju med rektorn framkommer att elever på skolan under vårterminen 2026 ges undervisning av ett flertal lärare som antingen saknar lärarlegitimation eller som visserligen har lärarlegitimation men saknar behörighet i ämnen de undervisar i. Detta gäller ett flertal årskurser i ämnena musik, textilslöjd, bild, svenska, engelska, SO-ämnen, matematik, NO-ämnen och teknik. Elever i årskurs 6 åker till Karlsundsskolan, som är en närliggande skola, för undervisning i hem- och konsumentkunskap och moderna språk, spanska och tyska. Även i dessa ämnen ges eleverna undervisning av lärare som visserligen har lärarlegitimation men som saknar behörighet att undervisa i ämnena.

Rektorn uppger i intervju att skolan har ett klasslärarsystem vilket innebär att varje klass har en klassansvarig lärare, förutom i förskoleklass där det är två lärare. Rektorn uppger vidare att klasslärarna har i princip alla teoretiska ämnen i sin egen klass och att detta innebär att lärarna ofta undervisar i ämnen som de inte är behöriga i. Att behöriga lärare som redan finns på skolan inte undervisar i ämnena svenska, engelska, SO-ämnen, matematik, NO-ämnen och teknik, beror enligt rektorn på att skolan just nu har ett klasslärarsystem. Rektorn känner inte till om det finns andra lärare i huvudmannens organisation som skulle kunna undervisa eleverna i årskurs 6 i hem- och konsumentkunskap, spanska och tyska. Hon uppger att hon inte heller känner till om några rekryteringsförsök gjorts avseende dessa ämnen.

Inför höstterminen 2026 anger rektorn att skolan kommer att omorganisera tjänstefördelningen så att lärarna ska undervisa i ämnen de är behöriga i. Rektorn uppger att hon inför ett nytt läsår och fördelningen av undervisningen, går igenom med övriga rektorer i kommunen och förvaltningen varje bemanning för att se om det finns behöriga lärare inom huvudmannens organisation som kan täcka undervisning i olika ämnen.

Rektorn uppger samtidigt att hon vid lärarnas tjänstefördelning utgått från deras legitimation och inte deras behörigheter.

Inför tillsynen har Skolinspektionen begärt att huvudmannen ska inkomma med samtliga annonser för rekrytering av lärare inför läsåret 2025/2026. Huvudmannen har inkommit med tre annonser, en annons avser behörig musiklärare i årskurs 3–6, en annons avser behörig textilslöjds lärare i årskurs 3–6 och en annons avser lärare behörig att undervisa årskurs F-3. Rektorn uppger i intervju att musikläraren som de annonserade efter från början var tänkt att undervisa även årskurs 1 och 2 eftersom skolan har obehöriga lärare som undervisar i dessa årskurser, men att musikläraren som anställdes inte hade utrymme att undervisa dessa klasser. Rektorn uppger att annonsen som avsåg årskurs F-3 inte var kopplad till några specifika ämnen. Den lärare som fick tjänsten undervisar årskurs 4 och har behörighet i ämnen upp till årskurs 6 men läraren har inte behörighet i alla ämnen som läraren undervisar i.

Huvudmannen har i ett kompletterande yttrande efter kommunikering av tjänsteanteckningen efter besök på skolan, svarat på frågorna om det funnits andra legitimerade och behöriga lärare tillgängliga i huvudmannens organisation som hade kunnat undervisa eleverna vid Gustav Vasaskolan i ämnena hem- och konsumentkunskap, spanska och tyska, samt om det gjorts några rekryteringsförsök i dessa ämnen.

Huvudmannen uppger i yttrandet att huvudmannen inte med säkerhet kan svara på om det funnits legitimerade och behöriga lärare på någon annan skolenhet inom Vallentuna kommun men att alla troligen haft sina tjänster fullt ut på respektive skolenhet. Bedömningen är därför att det inte funnits andra tillgängliga lärare som varit legitimerade och behöriga i dessa ämnen. Vidare uppger huvudmannen att läraren i hem- och konsumentkunskap är klar med studierna nu till sommaren och är behörig till hösten samt att läraren i tyska är legitimerad lärare i grunden och läser in behörigheten via Läraryftet. Karlsundsskolan har en legitimerad lärare i spanska som delar ansvar med undervisande legitimerad lärare. Huvudmannen uppger att några rekryteringsförsök därför inte görs.

Huvudmannen uppger vidare bland annat följande i det kompletterande yttrandet. Skolan ska inför höstterminen 2026 lämna klassläraresystemet där klasslärare undervisar i ämnen som de saknar behörighet i. Tjänstefördelningen har helt lagts om utifrån lärarnas faktiska legitimation och ämnesbehörighet. Den nuvarande textilslöjds läraren blir klar med sina studier i juni 2026 och kan ansöka om legitimation efter examen, så tjänsten ska utlysas så att läraren och andra kan söka. Behörig lärare i musik saknas på skolan och ska nu rekryteras till hela rektorsområdet. För de ämnen där vakanser eller utmaningar kvarstår avseende årskurs 6 (moderna språk och hem- och konsumentkunskap) har skolan initierat en

formell dialog och samverkan med Karlsundsskolan för att dela behöriga lärarresurser inom huvudmannens organisation.

Huvudmannen har vidare gett in en ny förteckning över undervisande personal som visar hur tjänstefördelningen inför höstterminen ser ut på Gustav Vasaskolan. Av planeringen framkommer att textilläraren beräknas få sin examen i juni 2026, men bortsett från detta är det ingen lärare som saknar behörighet i något undervisningsämne.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Huvudmän har en skyldighet att använda lärare i undervisningen som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. (prop. 2009/10:165, s. 261)

För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig eller det finns något särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva. Ett särskilt skäl för att göra undantag från huvudregeln att använda sig av en utbildad lärare i undervisningen kan vara till exempel missbruksproblem (prop. 2009/10:165, s. 268f).

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen, kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84f). En person som

enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. (prop. 2009/10:165, s. 653)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vid Gustav Vasaskolan vad gäller att undervisning ska ges av legitimerade och behöriga lärare.

Av utredningen framgår att elever på skolan under vårterminen 2026 fått undervisning av ett flertal lärare som antingen saknar lärarlegitimation eller som visserligen har lärarlegitimation men saknar behörighet i ämnen de undervisar i. Detta gäller ett flertal årskurser i musik, textilslöjd, bild, svenska, engelska, SO-ämnen, matematik, NO-ämnen och teknik. Eleverna i årskurs 6 ges även undervisning på en närliggande skola i ämnena hemkunskap och moderna språk, spanska och tyska, av lärare som visserligen har lärarlegitimation men som saknar behörighet att undervisa i ämnena.

Enligt 2 kap. 13 § skollagen ska undervisningen som huvudregel bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Undantagsbestämmelsen i 2 kap. 18 § skollagen får endast tillämpas om det inte finns någon behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, och endast under en begränsad tid.

Av förarbetena framgår att användning av obehöriga lärare ska ske restriktivt, under högst ett år i taget, och att huvudmannen efter denna tid är skyldig att försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Härvid ingår att dels försöka rekrytera behöriga lärare, dels att vid tjänstefördelning av befintlig personal planera så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser.

Skolinspektionen bedömer att Vallentuna kommun har använt obehöriga lärare vid Gustav Vasaskolan utan att förutsättningar för att tillämpa någon undantagsbestämmelse är uppfyllda. Skolan har tillämpat ett system med klasslärare vilket medfört att lärare i ett flertal ämnen och årskurser undervisat elever i ämnen de inte är behöriga i. Detta trots att det på skolan har funnits lärare med behörighet i nästintill samtliga ämnen där obehöriga lärare undervisar. Det har gjorts rekryteringsförsök i ämnena musik och textilslöjd, men i övriga ämnen har det inte vidtagits några åtgärder för att eleverna inför läsåret 25/26 i så hög utsträckning som möjligt ska få undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser. Sammantaget är detta en brist då en huvudman kontinuerligt behöver göra

ansträngningar för att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionen bedömer att undantagsbestämmelser inte heller varit tillämpliga när det gäller att huvudmannen använt obehöriga lärare vid undervisning av skolans elever på Karlsundsskolan. Huvudmannen kan inte med säkerhet svara på om det funnits legitimerade och behöriga lärare i dessa ämnen på någon annan skolenhet inom Vallentuna kommun, men bedömer att det inte funnits andra tillgängliga lärare. Några rekryteringsförsök avseende dessa tjänster har inte gjorts.

Att Gustav Vasaskolan har tillämpat ett klassläraresystem, samt de omständigheter huvudmannen uppger kring lärarna på Karlsundsskolan, är inte omständigheter som utgör godtagbara skäl för att frångå skollagens krav i 2 kap. 13 § skollagen. Vallentuna kommuns användning av lärare utan behörighet sker därför i strid med de krav som följer av skollagens bestämmelser om lärare.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning av elevers behov av särskilt stöd och samråd med elevhälsan

I intervjuer uppger lärare och representanter för elevhälsan att elevers behov av särskilt stöd anmäls till elevhälsan via ett digitalt system. Lärare, representanter för elevhälsan och rektor uppger att lärare utreder elevens behov av särskilt stöd och att de samråder med specialläraren under utredningen. En lärare uppger att samråd inte sker med elevhälsan men att det sker med speciallärare och en annan lärare uppger att de har kontakt med specialläraren men inte med elevhälsan som helhet. Representanter för elevhälsan uppger i intervju att när utredningen är klar går elevhälsoteamet igenom den och sedan fattar rektorn beslut om åtgärdsprogram i samråd med elevhälsan.

Lärare uppger vidare i intervju att de inte alltid upplever att en utredning av en elevs behov av särskilt stöd startas efter en anmälan. En lärare uppger att hen gjorde en anmälan avseende en elev och sedan fick kontakta elevhälsan som meddelade att de inte hade tid att utreda. En lärare uppger att beslutet att starta en utredning oftast fattas ganska snabbt men att själva utredningen kan dra ut på tiden. En representant från elevhälsan uppger att alla anmälningar inte utreds, men de allra flesta. När en anmälan om särskilt stöd kommer in fattas beslut om en utredning ska göras eller inte. Representanten från elevhälsan och rektorn uppger att ett skäl till att en utredning inte startas kan vara att bedömningen görs att extra anpassningar behöver testas mer först.

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens redovisning av hur många elever som anmälts för utredning av särskilt stöd och hur många elever på Gustav Vasaskolan som har ett åtgärdsprogram. Av redovisningen framgår att det finns en elev för vilken anmälan kom in i augusti 2025 och att en utredning startade först i januari 2026, samt en elev för vilken anmälan kom in i augusti 2025 men där en utredning ännu inte hade startats när uppgifterna sammanställdes.

En representant för elevhälsan uppger i intervju att utredningen avseende eleven som startades i januari 2026 är avslutad nu. I systemet finns en anteckning om att elevhälsan avvaktade med att starta en utredning för att se hur det planerade stödet i klassrummet skulle falla ut i svenska och i engelska. Representanter uppger vidare att specialläraren var delaktig i stödet som eleven fick i klassrummet och att det den 19 september 2025 finns en kompletterande anteckning i systemet att det skickats en remiss för läs- och skrivutredning avseende eleven. Representanten uppger vidare att det i januari fattades beslut om att öppna en utredning om särskilt stöd avseende eleven för att ringa in elevens behov samt att läs- och skrivutredningen då var klar.

När det gäller den andra eleven uppger en representant för elevhälsan i intervju att även den utredningen nu är klar. Eleven har haft stöd sedan tidigare men i årskurs 6 kände elevhälsan att de behövde göra en utredning om särskilt stöd. Rektorn uppger i intervju att anledningen till att utredningen för eleven startades så sent var att läraren som skulle utreda eleven inte har haft tid.

I ett kompletterande yttrande anger huvudmannen att skolledningen och elevhälsoteamet ser med stort allvar på den långa tid som utredningar av särskilt stöd tagit vilket framkommit under tillsynen. Det anges vidare att skolan ska påbörja ett systematiskt framtidsyttrande arbete genom att bland annat elevhälsoteamet följer upp pågående utredningar på sina veckovisa möten för att säkerställa att tidsgränser hålls och skolan ska se över rutinerna i systemet som används för att säkerställa så att avstämningar och beslut (att starta, avvakta eller avsluta en utredning) loggas direkt och inte lämnas öppna.

Beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram

Av huvudmannens redovisning av hur många elever som anmälts för utredning av särskilt stöd och hur många elever på Gustav Vasaskolan som har ett åtgärdsprogram, framgår att det finns tre elever som vid tidpunkten för redovisningen har utredningar som pågått i flera månader där beslut om åtgärdsprogram inte har fattats. För en elev framgår att utredningen avslutats utan att beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram fattats.

Avseende de tre elever vars utredningar pågått under en längre tid uppger representanter för elevhälsan och rektorn följande i intervju. En av

utredningarna är nu avslutad och den 30 april 2026 fattades beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram för den eleven. För de övriga två eleverna kvarstår att ha samtal med eleven och vårdnadshavare respektive att höra om elevens syn på sin skolsituation. För den elev där det av redovisningen framgick att utredningen avslutats utan att något beslut om åtgärdsprogram fattats, uppger representanter för elevhälsan och rektorn i intervju att beslut om åtgärdsprogram nu har fattats. Rektorn uppger att en ny anmälan om särskilt stöd inkom den 19 mars 2026. Hon kan inte se i systemet vad som blev av den tidigare anmälan men hon lutar åt att det kan röra sig om ett fel i den redovisning som huvudmannen gett in till Skolinspektionen.

Lärare uppger i intervju att de inte har den tid som krävs för att göra utredningar om särskilt stöd. Lärare uppger att de har lyft till ledningen att de inte hinner med detta men ledningen menar att lärarna ska hinna med det ändå.

Flera lärare uppger att en utredning alltid avslutas med ett beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Lärare och rektor uppger i intervju att eleven och elevens vårdnadshavare alltid underrättas om beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram, samt hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

I ett kompletterande yttrande anger huvudmannen att Skolinspektionen lyfte ett antal elever under intervju med rektorn vars beslut om åtgärder då inte fanns men som rektor beslutade om åtgärdsprogram för den 6 maj 2026. Huvudmannen uppger vidare att det kommer att vidtas ett antal konkreta åtgärder inför höstterminen 2026 när det gäller särskilt stöd. Bland annat nämns en "Skyndsamhetsgaranti" för att säkerställa att inga elevärenden faller mellan stolarna varvid en ny rutin införs där elevhälsoteamet varje vecka granskar alla öppna utredningar. Om en utredning varit aktiv i mer än 15 arbetsdagar utan beslut, påskyndas ärendet till biträdande rektor för omedelbar åtgärd och resursavlastning för pedagogen.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en

utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till. Rektorn får dock inte överlåta sin beslutanderätt för vissa i skollagen angiva former av särskilt stöd. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut av en rektor i fråga om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. (28 kap. 16 § skollagen)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat 33 § förvaltningslagen (2017:900) om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

Ett skriftligt beslut ska dokumenteras så att det framgår vilken dag beslutet fattades, vad beslutet innehåller, vem som fattat beslutet, vem som varit föredragande samt vilka som medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen (2017:900))

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. (33 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommer annat i utredningen än att skolan uppfyller författningarnas krav gällande att utredning om särskilt stöd ska ske i samråd med elevhälsan samt när det gäller beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

Skolinspektionen konstaterar att några lärare uppgett att de inte samråder med elevhälsan men att de samråder med speciallärare vid utredningen om särskilt stöd. Eftersom specialläraren är en del av elevhälsan är kravet på samråd i skollagen uppfyllt.

Ärendet avslutas därför i denna del.

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att flera lärare uppgett att de inte alltid upplever att en utredning av en elevs behov av särskilt stöd startas efter en anmälan. En lärare gjorde en anmälan avseende en elev och när hen sedan kontaktade elevhälsan meddelade elevhälsan att de inte hade tid att utreda. Av utredningen framgår emellertid att det är lärare som ansvarar för utredningen och att den genomförs tillsammans med specialläraren. Det finns vidare ett exempel avseende en elev som anmälts för eventuellt behov av särskilt stöd men där en utredning startade mer än sex månader senare. Rektorn har uppgett att läraren inte har haft tid att utreda. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök på skolan hade utredningen avslutats. Av skollagen framgår att rektorn efter anmälan ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att rektorn inte alltid skyndsamt påbörjar en utredning om särskilt stöd då en anmälan om en elevs behov om särskilt stöd inkommer.

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn har inför tillsynen uppgett att det under de senaste 12 månaderna har registrerats 95 kränkingsanmälningar på skolan. Lärare uppger i intervju att de inte tror att antalet kränkingsanmälningar är representativt för antalet kränkningar som sker. Flera lärare uppger att de tror att det sker fler kränkningar än vad som anmäls. Lärare uppger vidare att vissa kränkningar inte anmäls, det kan exempelvis vara sådant som ord, knuffar eller hot samt om personal går emellan elever i en pågående situation. De uppger också att de borde anmäla fler kränkningar än de gör, men att det inte finns tid till det.

Lärare berättar om en elev som har en resursperson knuten till sig men där resurspersonen inte har behörighet att göra kränkingsanmälningar, vilket innebär att kränkningar inte anmäls när det är resurspersonen som observerar dem.

Elever och en lärare uppger i intervju att det finns en lärare som trycker ner eleverna och att läraren har ett kränkande beteende. Biträdande rektor uppger i intervju att hon har haft kännedom om en elev som upplevt sig kränkt av läraren. Biträdande rektor hanterade detta internt men uppger att hon inte gjort någon kränkingsanmälan.

Huvudmannen uppger i ett kompletterande yttrande att skolan ser mycket allvarligt på de uppgifter som framkommit under intervjuer om en lärare som kränker elever. En anmälan om kränkande behandling har gjorts och en utredning inleddes skyndsamt efter att uppgifterna kommit fram. Huvudmannen uppger vidare att ledningsgruppen har haft en akut avstämning om anmälningsplikten där det inskräpts att alla indikationer på att personal kränker en elev omedelbart ska anmälas till rektor och vidare

till huvudmannen, oavsett om eleven vill driva ärendet vidare eller inte. Senast vid terminsstart i augusti 2026 ska all personal som arbetar nära eleverna ha full behörighet och kunskaper att upprätta kränkingsanmälningar. Fram till dess tillämpas en daglig pappersrutin där anmälningar lämnas direkt till skolledningen.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skyldigheten att utreda förhållandet och att verka för att kränkningarna hindras i fortsättningen gäller vare sig det förekommit någon anmälan av det barn eller den elev som blivit kränkt eller förhållandet har kommit fram på annat sätt (prop. 2005/06:38 s 140).

Bestämmelsen gäller kränkande behandling i samband med verksamhetens genomförande. Ansvaret får anses sträcka sig till vad som händer på väg till och ifrån den aktuella verksamheten, exempelvis vid färd i en skolbuss, även om i detta fall skolan naturligtvis inte kan ha någon övervakning vid sådana transporter (prop. 2005/06:38 s. 142).

Riksdagen har beslutat om en lagändring avseende 6 kap. 10 § skollagen. Den nya bestämmelsen i 6 kap. 10 § skollagen innebär bland annat att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om sådan behandling. Skyldigheten ska begränsas till vissa situationer och gälla om personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling eller allvarliga eller upprepade trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten. Skyldigheten att informera rektorn ska också gälla om personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier eller sexuella trakasserier av någon i personalen. Rektorns skyldighet att anmäla till huvudmannen ska ändras till att gälla samma sorts händelser som omfattas av personalens informationskyldighet.

Lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2026. (Rskr 2025/26:332, 2025/26:UbU25 och prop. 2025/26:196.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller skollagens krav avseende personalens skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn.

Av utredningen framgår att lärare inte anmäler alla kränkningar som de får kännedom om. Det finns också ett fall med en elev som berättat för biträdande rektor att hen blivit utsatt för kränkningar av en lärare men som biträdande rektor inte anmält. Det finns vidare exempel på att personal saknar möjlighet att anmäla kränkningar i systemet. Samtliga dessa omständigheter utgör brister i skolans tillämpning av regelverket när det gäller skollagens krav på att personal har en skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn. Anmälningsskyldigheten gäller all personal på skolan.

När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt medför det att huvudmannen inte kan säkerställa att en utredning skyndsamt startas. Om kränkningar inte anmäls får huvudmannen inte heller en samlad bild av de kränkningar som har skett på skolan. Huvudmannen har då inte någon möjlighet att inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete vidta förebyggande åtgärder för att förhindra kränkningar på skolan framöver.

Skolinspektionen ser vidare allvarligt på uppgifter från elever om att en lärare ska ha utsatt dem för kränkningar utan att detta har kommit till rektorns kännedom. Detta trots att en elev tagit upp med biträdande rektor att eleven känt sig kränkt av läraren.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Vallentuna kommuns verksamhet vid Gustav Vasaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, utredning av elevers behov av särskilt stöd och att personal anmäler kränkande behandling.

Elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att inför höstterminen 2026 planera undervisningen vid Gustav Vasaskolan utifrån lärarnas behörigheter. Enligt den plan som Skolinspektionen tagit del av kommer samtliga lärare vid skolan att undervisa utifrån sina behörigheter.

Utredningen visar emellertid att två lärare i moderna språk, tyska respektive spanska, som undervisar elever i årskurs 6 vid Karlsundsskolan, fortsatt kommer att bedriva undervisning trots att de saknar behörighet. Mot bakgrund av att läraren i tyska läser in behörigheten via Lärarlyftet samt att den undervisande läraren i spanska delar ansvar med en legitimerad och behörig lärare i ämnet, bedömer Skolinspektionen bristen som ringa.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner Skolinspektionen skäl att avstå från att ingripa.

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att de utredningar som Skolinspektionen noterat tagit lång tid att starta upp efter anmälan nu är genomförda, samt att huvudmannen påbörjat ett förbättringsarbete. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Personal anmäler kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att nya bestämmelser träder i kraft den 1 augusti 2026 som bland annat innebär att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling.

Övrig information

Upplysningsvis vill Skolinspektionen lyfta fram vikten av att huvudmannen tillämpar den nya lagstiftningen när den träder i kraft.

Områden utan konstaterade brister

Utredning av ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervju att möjligheten att koncentrera sig på lektionerna beror på vilken lektion det är och att det ofta är samma elever som stör på lektionerna. Flera elever uppger att läraren säger till om en elev stör lektionen. Lärare uppger i intervju att det finns elever som aktivt stör studieron i vissa klasser.

Lärarna namnger sex elever som de anser upprepat stör ordningen. En lärare uppger att hen aldrig pratar med rektorn om elever och att hen heller inte pratat med den biträdande rektorn om de aktuella eleverna. En annan lärare uppger att hen skulle bli förvånad om biträdande rektor inte känner

till situationen men att rektorn sannolikt inte gör det, eftersom lärare i första hand kontaktar biträdande rektor. En tredje lärare uppger att biträdande rektor känner till en av eleverna.

Rektorn uppger i intervju att hon känner till namnen på fem av eleverna som lärarna uppgett upprepat stör ordningen. En av dessa känner hon inte till hade ett ordningsstörande beteende. Hon uppger också att det var mer under höstterminen som dessa elever hade ett ordningsstörande beteende. Rektorn uppger att elevernas ordningsstörande beteende inte har utretts men att situationerna har lyfts i elevhälsan utifrån behov av särskilt stöd. Hon uppger samtidigt att elevernas ordningsstörande beteende har utretts inom ramen för utredningar om särskilt stöd, inte som separata utredningar om ordningsstörande beteende. Rektorn uppger vidare att åtgärder har vidtagits för att hjälpa eleverna att förändra sitt ordningsstörande beteende. Arbetet sker kontinuerligt i grupp genom värdegrundsarbete, samt genom att eleverna erbjuds lugnare sammanhang och tillgång till studion vilket ska stödja dem i att fungera bättre i undervisningen.

Rättslig reglering

Om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

I de fall en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen eller fortsätter med ett sådant olämpligt uppträdande som berättigar till utvisning (7 §) eller kvarsittning (8 §) är rektorn, enligt första stycket, skyldig att se till att händelseförloppet utreds. I förekommande fall ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Uppgifter som framkommer vid utredningen bör självfallet dokumenteras skriftligt. (Prop. 2009/10:165 s. 683)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Bergqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Bergqvist

X Helena Teréus

Föredragande
Signerat av: Helena Teréus

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Alicia Schönbeck medverkat.